

รายงานวิจัยเรื่อง
ผู้วิจัย
อาจารย์ที่ปรึกษา

การเลื่อนฐานะทางสังคมของผู้นำทางธุรกิจ
นางสาว วราภรณ์ พันธุ์วงศ์กลม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ยุทธ ศักดิ์เกษม

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะทั่วไปของผู้นำทางธุรกิจ แบบแผนการเลื่อนฐานะทางสังคม และเป็นการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับปัจจัยของการเลื่อนฐานะ ข้อมูลที่นำมาใช้ศึกษาได้มาจากการรวบรวมชีวประวัติย่อๆ ของนักธุรกิจจำนวน 186 คน ที่ดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารระดับสูงของบริษัท ซึ่งมีปรากฏอยู่ในนิตยสาร Who's Who In Thailand ฉบับเดือนมกราคม ค.ศ. 1973 ถึงฉบับเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1978 และการสัมภาษณ์รายละเอียด โดยใช้แบบสอบถามจากตัวอย่างกลุ่มเดียวกัน

ผลการวิจัยพบว่า นักธุรกิจชั้นนำของไทยโดยเฉลี่ยแล้วมีอายุประมาณ 41 ปี ส่วนมากมีอายุระหว่าง 30-44 ปี ผู้นำจำนวนมากกว่าครึ่งหนึ่ง เล็กน้อยมีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในกรุงเทพฯ นอกนั้นเป็นผู้ย้ายมาจากภาคกลางมากที่สุด เพื่อเข้ามาศึกษาต่อในกรุงเทพฯ ผู้นำเกือบทั้งหมดเป็นผู้ที่สมรสแล้ว ภรรยาของผู้นำส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาอย่างเป็นทางการ และประกอบอาชีพในเชิงเศรษฐกิจ เชื้อสายบรรพบุรุษทางฝ่ายบิดาของผู้นำเป็นคนเชื้อสายจีนมากกว่าคนไทย ผู้นำส่วนมากได้รับการศึกษาในระดับสูง มีจำนวนมากเกินกว่าครึ่งหนึ่งจบจากมหาวิทยาลัย ลักษณะภูมิหลังทางครอบครัวโดยทั่วไปบิดาของผู้นำได้รับการศึกษาอย่างเป็นทางการ และส่วนมากประกอบอาชีพด้านธุรกิจขนาดใหญ่ ผู้นำจำนวนมากได้เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม โดยการเป็นสมาชิกของกลุ่มที่มีผลประโยชน์เฉพาะกลุ่มมากกว่าการเป็นสมาชิกของกลุ่มที่มีผลประโยชน์ต่อสาธารณชน

แบบแผนการเลื่อนฐานะทางสังคม เมื่อพิจารณาในชั่วอายุของตัวผู้นำเอง ส่วนใหญ่มีการเลื่อนฐานะทางอาชีพ เมื่อเปรียบเทียบกับระหว่างสถานภาพ อาชีพแรกกับอาชีพปัจจุบัน โดยเลื่อนฐานะมาจากการเป็นเสมียนพนักงานมากที่สุด และไม่มีนักธุรกิจชั้นนำผู้ใดที่เลื่อนฐานะทางอาชีพจากการเป็นเกษตรกร เมื่อเปรียบเทียบกับอาชีพของ

บิดาในขณะที่ผู้นำเริ่มทำงานครั้งแรกกับอาชีพแรกของผู้นำ ปรากฏว่ามีลักษณะของการสืบทอดทางอาชีพ คือ ผู้นำที่บิดาเป็นชนชั้นสูงจะเริ่มอาชีพแรกสถานภาพสูง และกลุ่มผู้นำที่บิดามารดาอยู่ในสถานภาพต่ำ ก็จะเริ่มอาชีพแรกที่มีสถานภาพต่ำเช่นกัน

การทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับปัจจัยของการเลื่อนฐานะได้ผลดังนี้ คือ

1. การศึกษาในระดับสูง ไม่มีความสำคัญต่อการเลื่อนฐานะทางสังคมในชั่วอายุของผู้นำทางธุรกิจ แต่จะมีผลต่อผู้นำในการเริ่มทำงานอาชีพแรก
2. ภูมิหลังทางครอบครัว มีความสำคัญต่อการเลื่อนฐานะไปสู่ตำแหน่งผู้นำทางธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจขนาดใหญ่จะมีผลสืบทอดทางอาชีพระหว่างผู้นำกับบิดา
3. การเลื่อนฐานะทางสังคมของผู้นำทางธุรกิจของไทย ไม่ได้ขึ้นอยู่กับโครงสร้างทางสังคมที่มีการขยายตัวทางอาชีพ แต่ขึ้นอยู่กับลักษณะครอบครัวมากกว่า

ชำนาญก หอสมุด